

**Česká školní inspekce
Jihomoravský inspektorát
Křížová 22, 603 00 Brno**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIB-2240/23-B
Sp. zn. ČŠIB-S-428/23-B

Název	Dětský domov Brno, Jílová, příspěvková organizace
Sídlo	Jílová 119/13, Štýřice, 639 00 Brno
E-mail	ddjilova@ddjilova.cz
IČO	00 401 293
Identifikátor	610 300 679
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Markéta Strážnická
Zřizovatel	Jihomoravský kraj
Místo inspekční činnosti	Jílová 119/13, Štýřice, Brno
Inspekční činnost na místě	31. 10. 2023 – 2. 11. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného školským zařízením podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů.

Charakteristika

Dětský domov Brno, Jílová, příspěvková organizace (dále domov, zařízení, DD) vykonává činnost dětského domova a školní jídelny s nejvyšším povoleným počtem 24 lůžek, k termínu inspekční činnosti bylo ve třech rodinných skupinách umístěno 19 dětí ve věku 7 až 17 let. Povinnou školní docházku plnilo 17 dětí a dvě dívky navštěvovaly střední školu. Z celkového počtu má osm dětí diagnostikovány speciální vzdělávací potřeby.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka působí ve vedoucí pozici DD od roku 2018. V koncepci rozvoje zařízení na roky 2023-2028 stanovila reálné cíle vycházející z hodnocení dosažených pozitivních posunů i nenaplněných záměrů let uplynulých v oblasti personální, výchovně vzdělávací, ekonomické, organizace a řízení. V uplynulém období se podařilo realizovat řadu rekreačních i vzdělávacích akcí pro děti financovaných sponzory, pět dětí se vrátilo do biologických rodin a byla u nich zrušena ústavní výchova, jeden chlapec byl umístěn do pěstounské péče, pokračovaly komunitní kruhy s psychologem domova na aktuální témata. Ředitelkou zpracovaná dokumentace je propojena s každodenními činnostmi zaměstnanců i dětí v zařízení. Dílčí nedostatky se objevily v kontrolním a řídicím systému domova, a to v oblasti hospitačních realizovaných vedením, podmínek pro rozvoj pedagogických schopností začínajících pedagogů a autoevaluace zařízení. Závěry z hospitační činnosti jsou vedeny formálně a poskytovaná zpětná vazba není cíleně propojená do dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Zařízení také nemá zavedený funkční systém podpory nových a začínajících pedagogů. Naplňování školního vzdělávacího programu je realizováno prostřednictvím ročních, měsíčních a týdenních plánů výchovně vzdělávacích činností, které obsahují individuální cíle jednotlivých dětí, což umožňuje jejich konkretizaci a efektivnější uplatňování.

Zařízení má k zajištění péče o děti dostatečné vhodné materiálně technické i prostorové podmínky. Interiéry rodinných skupin (pokoje dětí a chodby) byly čisté, esteticky upravené a osobní, což napomáhá pozitivnímu klimatu. Na dobrém stavu vybavení zařízení bylo až na drobné nedostatky znát, že si ho děti váží a jsou cíleně vychovateli vedeny k šetrnému zacházení s ním. Pro rozvoj pohybových dovedností mohou děti využívat sportovní vybavení a menší zahradu za budovou domova. Zájmovým aktivitám účelně slouží dostatečné množství hraček, her, výtvarného a jiného materiálu pro rukodělné činnosti.

Organizační struktura odpovídá typu a velikosti zařízení, ve kterém jsou rovnoměrně zastoupeni muži a ženy. Děti se tak mohou zcela přirozeně identifikovat s jejich vzory. Pravidelné pedagogické rady a intervize vychovatelů s etopedem a psychologem řeší zejména problematiku rodinných skupin. Zařízení v současné době nevyužívá žádný softwarový program ani vnitřní informační elektronický systém (dále EVIX) určený pro tento typ zařízení (mimo jiné pro evidenci, zpracování programů rozvoje osobnosti dítěte, výchovných opatření, předávání informací o dětech), vše je vedeno pouze v listinné podobě, což je také časově náročné pro pedagogické pracovníky. Tento způsob vedení záznamů neumožňuje analýzu a vyhodnocení průběhu pobytu dítěte. Velkým přínosem ve vzdělávání a výchově je specializace ředitelky na logopedii, metodiku prevence a zástupkyně ředitelky na etopedii a specifické poruchy učení, takže provádí orientační depistáž, reedukaci u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami na základě doporučení ze školního poradenského zařízení, úspěšně pomáhají dětem se vyrovnat s dřívějšími traumaty, ztrátou sociálních vazeb a s možnými negativními důsledky pobytu v ústavním zařízení. Stabilní tým specialistů doplňuje psycholog, který nabízí individuální i skupinovou

práci s dětmi v DD a metodickou podporu vychovatelům, což vytváří podmínky pro zkvalitnění výchovy a vzdělávání. Od roku 2016 je také garantem projektu Individuální provázení dětí z DD, jehož cílem je poskytnout dětem osobnostní a sociální rozvoj prostřednictvím individuálního doprovázení v kontextu blízkého podpůrného vztahu se studentem Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno obor psychologie s prvky koučinku. Každý student má v péči jedno z dětí a jeho úkolem je po dobu školního roku se pravidelně jednou týdně setkat a trávit spolu smysluplně čas. Součástí jsou i pravidelné měsíční supervizní setkání pro studenty pod vedením psychologa z DD, kde je prostor řešit případné problémy a hodnotit průběh setkávání. Nyní je v projektu zapojeno 10 dětí ze zařízení.

Tým denních vychovatelů je nestabilní, od minulé inspekční činnosti došlo k několika změnám. Péče o děti v nočních hodinách je zabezpečena pouze jedním nepedagogickým pracovníkem, což s sebou nese rizika v rámci bezpečnosti v době nočního klidu, zvláště u menších dětí. Nedůsledné dodržování pravidel chování v jednotlivých rodinných skupinách zjištěné při hospitaci v zařízení vedlo k účelovému a manipulativnímu chování ze strany umístěných dětí, což může být komplikací pro plynulý výchovný proces.

Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků se vychovatelé ve školním roce 2022/2023 aktivně účastnili zejména seminářů s tematikou zaměřenou na děti v institucionální péči, čtyři studují dálkově speciální nebo sociální pedagogiku. Nabytých poznatků efektivně využívali v odpoledních aktivitách s dětmi, což se potvrdilo při hospitační činnosti. Umístěným dětem v DD zajišťuje celodenní stravování vlastní školní jídelna, v době jejich pobytu ve škole na odpoledním vyučování zajišťuje stravovací služby příslušná škola.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Přijetí dítěte do školského zařízení probíhá v úzké spolupráci se všemi účastníky. Rodinné skupiny byly koedukované, věkovým složením velmi různorodé, což vytvářelo dětem optimální předpoklady pro komunikaci, spolupráci a vzájemnou pomoc. Cíle zpracované v programu rozvoje osobnosti dítěte byly vhodně zaměřeny zejména na rozvoj sociálních dovedností, přípravu na vyučování i na vstup do samostatného života a směřovaly k naplňování klíčových kompetencí. Na konkrétním stanovení cílů i jejich vyhodnocování se děti podílely s ohledem na jejich individuální schopnosti.

Hospitační činnost ve výchově byla realizována zejména v ranních a odpoledních hodinách. Pozornost byla věnována přípravě na vyučování, sportovním, výtvarným a pracovním činnostem. Mladším dětem pomáhali vychovatelé, starší děti vypracovávaly úkoly samostatně a byly tak vedeny k odpovědnosti. Efektivně byly k procvičování učiva využívány digitální technologie. Do sledovaných činností v zařízení se děti aktivně zapojovaly. Hospitované aktivity odpovídaly náplni týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti, byly dostatečně pestré a atraktivní. V rodinných skupinách panovala příjemná atmosféra, vztah dětí a pedagogických pracovníků byl vstřícný a přátelský. Děti v rozhovorech se školními inspektory byly otevřené, dokázaly sdělit svůj názor, u některých vychovatelů pozitivně oceňovaly kvalitu mezilidských vztahů s pedagogy a projevovaly k nim důvěru. K některým byla důvěra nižší.

Vychovatelé vedli děti k samostatnosti, spolupráci i odpovědnosti za svoje chování a jednání, oceňovali jejich zájem a snahu, což jim poskytovalo žádoucí zpětnou vazbu. Zároveň je bezprostředně vedli k uvědomění si a dodržování pravidel rodinné skupiny. Respektovali jejich psychomotorické tempo, zohledňovali odlišné potřeby a schopnosti, přihlíželi k jejich aktuálnímu naladění a stavu, vytvářeli jim prostor k seberealizaci. Komunikace

mezi pedagogickými pracovníky a dětmi byla přirozená a spontánní. Nespolupracující nebo výrazně konfliktní chování dětí nebylo v průběhu inspekční činnosti zaznamenáno. Vychovatelé věnovali soustavnou pozornost psychohygienickým podmínkám, správné životosprávě i sebeobsluze, čímž naplňovali zásady zdravého životního stylu. Plnění povinností dětí a jejich zapojení do všech činností bylo úměrné věku i nabízenému programu. Zadané úkoly plnily děti se zájmem, aktivity byly zacíleny k řešení problémů. Děti měly dostatek času i prostoru k relaxaci ve formě volných her, fyzického odpočinku, zájmových činností nebo sportovního vyžití. Dostatek možností měly děti také trávit volný čas dle své volby i mimo zařízení na samostatné vycházce nebo s dobrovolníkem. Děti se na dobrovolníky těšily, bylo pro ně důležité, že se jim individuálně věnuje dospělá osoba, které se mohou svěřit a trávit spolu smysluplně čas, což je vedlo i k rozvoji exekutivních funkcí, sebereflexi a seberozvoji. V menší míře bylo zaznamenáno vedení dětí k plánování společného programu nebo osobního volna. Zapojování dětí do činností spojených s chodem domácnosti je napříč rodinnými skupinami přizpůsobené s ohledem na věk a aktuálně dané rozložení povinností v péči o domácnost. Pozitivně lze hodnotit možnost dětí vařit a připravovat si celodenní stravu s pomocí vychovatelů o víkendech, čímž jsou vhodně vedeny k rozvoji pracovních i sociálních kompetencí. Děti projevovaly dobré sociální dovednosti i vůči školním inspektorům, kterými při rozhovorech potvrdily, že se v domově cítí dobře a v případě potřeby se mohou se svými problémy svěřit některému z vychovatelů.

Hodnocení výsledků vzdělávání

System hodnocení je primárně založen na individuálním přístupu ke každému dítěti včetně důrazu na znalosti jeho stavu, osobnosti i diagnózy. Pedagogičtí pracovníci denně monitorují poměry a vztahy mezi dětmi v rodinných skupinách a sledují vlivy, které na ně působí. Uplatňují u nich především celodenní slovní průběžné, týdenní a pololetní komunitní hodnocení.

Děti v rozhovorech se školními inspektory uvedly, že byly seznámeny se svými právy a povinnostmi, hodnocení rozumí a v zařízení se neseťkaly např. s fyzickým trestáním ze strany dětí nebo vychovatelů. Porušování práv dětí nebylo v průběhu inspekční činnosti zjištěno. Děti dále uvedly, že jsou v DD spokojené a svůj pobyt včetně činností hodnotily pozitivně. Nebyly zaznamenány žádné nepřátelské projevy dětí vůči personálu nebo mezi sebou navzájem.

Preventivní strategie domova je založena na podpoře vlastní aktivity dětí a pozitivně prolíná jednotlivými činnostmi domova. Realizované aktivity vycházejí ze zpracovaného preventivního programu a jsou účelně zacíleny zejména na oblast předcházení vzniku sociálně patologických jevů a s tím spojené nevhodné chování dětí. Dokládá to i aktuální nulová útekovost dětí a minimum negativních opatření ve výchově ve sledovaném období. Také celkový poměr ukládaných opatření ve výchově je vyvážený, spíše převažují ta pozitivní.

Děti aktivně využívaly samostatných vycházek k setkávání s kamarády mimo zařízení, dobrovolníkem a k individuálnímu trávení volného času i dovolenek u svých zákonných zástupců.

Kapesné bylo dětem vypláceno v maximální stanovené výši uvedené ve vnitřním řádu. Děti s ním mohly hospodařit podle vlastního uvážení, upřednostňovaly však bezpečné uložení u vychovatelů, což napomáhalo rozvoji finanční gramotnosti.

Své podněty a připomínky děti sdělují hlavně osobně vychovatelům nebo vedení zařízení, mají k dispozici schránku důvěry, kterou by v případě potřeby využily, což potvrdily v rozhovorech se školními inspektory. Dílčím nedostatkem byla nefunkční spolupráva dětí deklarovaná ve vnitřním řádu.

Vychovatelé jsou v kontaktu se školami, ve kterých se děti vzdělávají, řeší výukové i výchovné problémy, pravidelně se zúčastňují třídních schůzek. Osoby odpovědné za výchovu jsou o průběhu a výsledcích vzdělávání informovány telefonicky nebo při osobních návštěvách.

Děti jsou aktivně zapojovány do různých aktivit organizovaných školami, kam dochází, akcí pořádaných samotným DD a dalšími organizacemi, nadacemi či sponzory. Spolupráce se zřizovatelem, orgány sociálně-právní ochrany dětí, městem Brnem, státním zastupitelstvím, Policií ČR, školami, dalšími dětskými domovy a partnery participujícími na chodu domova pozitivně ovlivňuje jeho činnost. Vzhledem k aktuálním individuálním potřebám dětí je přínosná činnost zařízení v oblasti zajištění efektivní pedopsychiatrické (pro děti s medikacemi), logopedické či psychologické péče. Děti se také účastní výjezdů a výletů pořádaných externími organizacemi či zařízením za aktivní spoluúčasti ředitelky a všech zaměstnanců (team building). Vhodně se tak věnují svým zájmům a rozšiřují si i sociální kontakty, nabývají nových dovedností a kompetencí. V případě potřeby DD úzce spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními či dalšími zdravotnickými institucemi, což zefektivňuje péči o umístěné děti.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- Aktivní získávání dalších finančních prostředků a věcných darů, které jsou efektivně využívány k optimalizaci materiálního a prostorového vybavení a výchovné vzdělávacích programů pro děti.
- Ve sledovaném období se podařilo vrátit pět dětí do biologické rodiny a jeden chlapec byl umístěn do pěstounské péče.

Silné stránky

- Kvalitní a erudovaná práce psychologa, zástupkyně - etopedky a ředitelky - logopedky v kombinaci s činností dobrovolníků se pozitivně promítá do výchovy a vzdělávání umístěných dětí (4.2.).
- Různorodé volnočasové aktivity téměř všech dětí jsou významným nástrojem prevence poruch chování, navazování vrstevnických vztahů a účelným předpokladem úspěšné integrace do společnosti (4.4.).

Číselné označení odkazuje na kód kritéria v příslušné modifikaci. Znění kritéria je dostupné na adrese: kriteria.csicr.cz

Slabé stránky (oblasti ke zlepšení)

- Neefektivní využívání elektronického systému interní evidence pro individuální práci s dětmi a předávání potřebných informací o dětech, tento systém není zprovozněn (1.3.).
- Řídící, kontrolní a hospitační činnost ředitelky zařízení nevedla k identifikaci silných a slabých stránek vzdělávacího procesu potřebné pro zpětnou vazbu pedagogům a k propojení na jejich další vzdělávání. Zařízení nemá nastaven systém podpory pro začínající pedagogy (2.1., 3.3.).

Číselné označení odkazuje na kód kritéria v příslušné modifikaci. Znění kritéria je dostupné na adrese: kriteria.csicr.cz

Příklady inspirativní praxe

- Spolupráce s dobrovolníky z řad studentů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno oboru psychologie se efektivně promítá do práce s dětmi a rozvoji jejich klíčových kompetencí, které uplatňují v zapojení do běžného života.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- Zefektivnit zaznamenávání informací prostřednictvím elektronického systému.
- Zkvalitnit hospitační a kontrolní činnost, realizovat ji s jasnými cíli vedoucími ke zlepšení výchovně vzdělávacího procesu.
- Důsledněji dbát na dodržování pravidel v jednotlivých rodinných skupinách a v rámci pedagogických rad analyzovat a hledat řešení k identifikovaným pedagogickým jevům.
- Využít závěrů odborných pracovníků z komunitního kruhu do běžných činností rodinných skupin např. formou vizualizace.
- Obnovit spolusprávu dětí v DD, vést děti k systematickému plánování svých i společných aktivit a využívat k tomu týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školského zařízení ve lhůtě do 30 dnů od marného uplynutí lhůty pro podání připomínek k obsahu inspekční zprávy, resp. od doručení stanoviska k připomínkám, přijmout opatření k odstranění nedostatků zjištěných inspekční činností. Tyto nedostatky jsou formulovány v části slabé stránky (oblasti ke zlepšení). Ve stejné lhůtě písemně informujte Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření, a to prostřednictvím datové schránky (g7zais9).

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Školní vzdělávací program Dětského domova Brno, Jílová, příspěvková organizace, platný ve školním roce 2023/2024, č.j. DD Jíl. 02/2023
2. Koncepce Dětského domova – Strategický plán rozvoje na období 2023/2028
3. Výroční zpráva o činnosti Dětského domova Brno, Jílová, příspěvková organizace, školní rok 2021/2022, 2022/2023
4. Zápisy z pedagogických rad a porad Dětského domova Brno za školní rok 2022/2023, 2023/2024
5. Pedagogický deník dítěte obsahující adaptační plány a programy rozvoje osobnosti dětí (vzorek)
6. Knihy denních záznamů rodinných skupin ve školním roce 2023/2024
7. Roční plán výchovně vzdělávací činnosti, školní rok 2022/2023, týdenní programy rodinných skupin ve školním roce 2023/2024

8. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, školní rok 2022/2023, 2023/2024
9. Seznam dětí a jejich rozdělení do rodinných skupin ve školním roce 2023/2024
10. Osobní dokumentace dětí přítomných v zařízení v době inspekční činnosti (vzorek)
11. Minimální preventivní program 2023/2024, vyhodnocení preventivního programu za školní rok 2022/2023
12. Dokumentace k finančním podmínkám, zabezpečení školního stravování a bezpečnosti dětí v době jejich pobytu v zařízení
13. Personální dokumentace zaměstnanců k termínu inspekční činnosti

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete prostřednictvím datové schránky (g7zais9), a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Marie Sponarová, školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Libor Žilka, školní inspektor

Mgr. Šárka Macháčová, školní inspektorka

21. 11. 2023